

Bydgoszcz, 27 listopada 2017 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.3.7.2017.JK/JL/MT/A.J

**Pani Izabella Lewandowska
Dyrektor PCPR
w Brodnicy**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn.zm.) zwanej dalej ustawą oraz § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz.1477) w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Mickiewicza 1, 87-300 Brodnica przeprowadzona została w dniach: 3, 5, 6, 10, 12, 16 października 2017 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

1. J. L. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
2. J. K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
3. M. T. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
4. A. J. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy

na podstawie Upoważnienia Nr 572/2017 z dnia 20 września 2017 r.

w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zatrudnienia pracowników realizujących zadania z ww. ustawy z wymaganymi kwalifikacjami.

Okres objęty kontrolą: 1 stycznia 2016 r. do 2 października 2017 r.

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę z panią Izabellą Lewandowską - Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, panią ██████ – koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, panią ██████ – pracownikiem socjalnym, panią ██████ – specjalistą pracy socjalnej oraz analizę prowadzonej dokumentacji.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena

I. Uregulowania prawne dotyczące wyznaczania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jako podmiotu realizującego zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy (zwane dalej PCPR lub Centrum) działa na podstawie Statutu stanowiącego załącznik do Uchwały Nr XXXII/165/2017 Rady Powiatu Brodnickiego z dnia 21 marca 2017 r. Dyrektorem PCPR w Brodnicy jest pani Izabella Lewandowska, powołana do pełnienia funkcji kierowniczej 17 kwietnia 2007 roku.

Zarządzeniem Nr 24/2011 Starosty Brodnickiego z dnia 21 października 2011 r. wyznaczono PCPR organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu.

Aktualnie obowiązujący Regulamin Organizacyjny przyjęty został Uchwałą Nr 184/106/2017 z dnia 31 stycznia 2017 r., ze zmianami wprowadzonymi przez Zarząd Powiatu Brodnickiego. Określono w nim zasady funkcjonowania i szczegółową organizację Centrum.

Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy, w przypadku, gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. W Regulaminie Organizacyjnym kontrolowanej jednostki stwierdzono brak wyróżnienia takiej komórki. Dyrektor PCPR złożyła w tym zakresie pisemne wyjaśnienia.

Starosta Brodnicki upoważnił panią Izabellę Lewandowską – Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie do: wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pieczy zastępczej i do prowadzenia rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

II. Zatrudnienie w PCPR

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako Organizator rodzinnej pieczy zastępczej realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przy udziale zatrudnionych pracowników merytorycznych:

I.p	Nazwisko i imię	Stanowisko	Wykształcenie/ kwalifikacje
1.	■	Koordynator ds. rodzinnej pieczy zastępczej	Wyższe: pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza.
2.	■	Koordynator ds. rodzinnej pieczy zastępczej	Wyższe: pedagogika specjalna w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej.
3.	■	Koordynator ds. rodzinnej pieczy zastępczej	Wyższe: pedagogika – technologia informacyjna w edukacji.
4.	■	Pracownik socjalny	Wyższe: socjologia – polityka społeczna.
5.	■	Specjalista pracy z rodziną	Wyższe: pedagogika w zakresie pracy socjalnej, pedagogika społeczna.
6.	■	Psycholog	Wyższe mgr: psychologia.

Szczegółowej analizie poddano kwalifikacje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i ustalono spełnianie przez w/w pracowników zapisu art. 78 oraz art. 79 ust. 3 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

III. Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej

Zgodnie z art.182 ust. 5, w związku z ust. 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy składa Zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności. Aktualne sprawozdanie za 2016 rok zawiera dane na temat rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz innych zadań realizowanych przez PCPR. Na podstawie przedstawionej dokumentacji stwierdzono, iż sprawozdanie za 2016 rok przekazane zostało w kwietniu 2017 roku i zawiera zestawienie potrzeb w zakresie pieczy zastępczej.

Uchwałą Rady Powiatu w Brodnicy Nr IV/19/15 z dnia 10 lutego 2015 r. przyjęty został do realizacji na terenie powiatu brodnickiego Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017.

Program zawiera charakterystykę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, o którym mowa w art. 180 ust. 1 ustawy. Został w nim wytyczony cel główny, jakim jest promocja, nabór i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, brak jest jednak celów szczegółowych, wskaźników osiągnięcia celów oraz zakładanych rezultatów. Przyjęty dokument nie zawiera odniesienia do poprzedniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, realizowanego w latach 2012-2014 w zakresie osiągnięcia spodziewanych rezultatów.

IV. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

• Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 46 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej starosta może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie do prowadzenia rejestru danych, o których mowa w ust. 1 ww. ustawy i artykułu. Na podstawie załączonego wyżej Upoważnienia Starosty Brodnickiego, Dyrektor PCPR w Brodnicy prowadził rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Dokument w formie pisma przewodniego, zestawienia zbiorczego i „Kart rodziny zastępczej” przekazywano do właściwego sądu raz do roku i na bieżąco aktualizowano.

Rejestr nie zawierał wszystkich informacji określonych w art. 46 ust. 2 ustawy lub były one zbyt ogólne. W kartach rodzin (np.: rodziny ██████) nie zostały uzupełnione wszystkie rubryki (pola pozostawały puste), a w wierszu zatytułowanym „Dane o stanie zdrowia” (co powinno stanowić realizację art. 46 ust. 2 pkt 11, tzn. przedstawiać dane niezbędne do stwierdzenia braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wynikające z zaświadczenia lekarskiego i opinii psychologicznej) wpisywano w wielu kartach np.: „stabilny”, „dobre”, „nie choruje przewlekłe”, „rodzina zdrowa, nie posiada orzeczenia o niepełnosprawności” lub „przedstawiono w Sądzie Rejonowym w Brodnicy”. W rejestrze często także nie zamieszczano informacji o ukończonych szkoleniach przez osoby opisywane. W trakcie czynności zespół ustalił, iż „Karty ...” rejestru wypełniane są przez rodziny zastępcze i przekazywane pracownikowi PCPR podczas wizyty w środowisku, a następnie w nie zmienionej formie wysyłane do sądu.

Dane wrażliwe zawarte w rejestrze zostały zgłoszone do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Zgodnie z przyjętym od Dyrektora PCPR Protokołem wyjaśnień, na terenie powiatu na dzień 1 stycznia 2016 roku funkcjonował 1 rodzinny dom dziecka dla 9 dzieci i 1 rodzina zastępcza zawodowa dla 2 dzieci. W przeddzień kontroli nadal swoje zadania realizował 1 rodzinny dom dziecka dla 9 dzieci oraz funkcjonowały 2 rodziny zastępcze zawodowe, sprawujące pieczę nad 7 dzieci.

Według stanu na dzień 1 stycznia 2016 r. w 19 niezawodowych rodzinach zastępczych opieką było objętych 31 dzieci, z których 3 pochodziło z innych powiatów niż brodnicki. W tym samym czasie w 37 rodzinach spokrewnionych przebywało 49 dzieci, spośród których 4 było spoza powiatu.

W 2016 r. powstało 7 nowych rodzin zastępczych spokrewnionych dla 12 dzieci, 7 rodziny niezawodowe dla 11 dzieci. Rozwiązaniu uległy w tym czasie 4 rodziny zastępcze dla 9 dzieci, z czego 2 wychowanków usamodzielniało się, 4 dzieci przeniesiono do placówki socjalizacyjnej, a 3 dzieci przebywających w rodzinie zastępczej spokrewnionej przeniesiono do rodzin zastępczych niezawodowych.

Według danych na dzień 2 października 2017 r., w 30 rodzinach niezawodowych na terenie powiatu pieczę sprawowano nad 44 podopiecznymi, w tym 4 spoza powiatu brodnickiego. Powiat prowadził wówczas 44 rodziny spokrewnione dla 54 własnych i 6 dzieci spoza powiatu. Na terenie innych powiatów w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało wtedy 7 dzieci z powiatu brodnickiego.

W 2017 r. powstało 5 rodzin spokrewnionych dla 6 dzieci, 6 rodzin niezawodowych dla 8 dzieci oraz 1 rodzina zawodowa dla 3 podopiecznych. Rozwiązaniu uległy 3 rodziny zastępcze z uwagi na usamodzielnienie się wychowanków.

W roku 2016 i 2017 organizator pieczy na terenie powiatu brodnickiego na bieżąco realizował postanowienia sądu o umieszczeniu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej i aktualnie żadne dziecko nie oczekuje na przyjęcie.

W dniach kontroli w powiecie brodnickim jest jedna przeszkolona rodzina, która nie pełni funkcji rodziny zastępczej.

Kwalifikacja kandydatów na rodziców zastępczych w powiecie brodnickim odbywa się w sposób opisany przez Dyrektora PCPR w dołączonym Protokole przyjęcia wyjaśnień.

Dokumentacja, prowadzona dla rodzin zastępczych na terenie powiatu brodnickiego, gromadzona jest w segregatorach i podzielona na dwie części. Jedną stanowią teczki, w których znajdują się dokumenty rodziców zastępczych, drugą część stanowią dokumenty dotyczące dziecka umieszczonego w pieczy. Dokumentacja gromadzona jest w sposób chronologiczny.

Podczas kontroli zbadano akta Rodzinnego Domu Dziecka (zwanego dalej RDD lub Dom), funkcjonującego na terenie powiatu brodnickiego od 4 września 2014 roku. Aktualnie przebywa w nim 9 dzieci. Stwierdzono, że Dom prowadzi małżeństwo, natomiast dzieci umieszczane tu były za zgodą tylko jednej z osób prowadzących.

Umowa powołująca RDD została zawarta przez Starostę Brodnickiego, zgodnie z obowiązującymi przepisami art. 62 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na okres 5 lat.

Szkolenie dla kandydatów rodzice zastępczy ukończyli 11 listopada 2012 r. Przeprowadziło je PCPR w Brodnicy na podstawie programu PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza/Adopcja. W aktach rodziny znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie i opinia psychologiczna rodziców o ich predyspozycjach i motywacjach do stanowienia pieczy zastępczej.

Kontrolerzy zwrócili uwagę, iż oświadczenia na temat warunków wymienionych w art. 42 ustawy złożone zostały jedynie przez jedną osobę z prowadzących RDD i dokument

nie zawierał daty podpisania. W aktach nie było także potwierdzenia przekazania dokumentów i informacji, jakie zgodnie z art. 38a ustawy powinni otrzymać prowadzący Dom.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy, Powiat Brodnicki wypłaca prowadzącym Rodzinny Dom Dziecka środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego. Po złożeniu wniosku oraz faktur potwierdzających poniesione koszty, decyzją administracyjną przyznawano kwartalnie ww. świadczenie.

W Rodzinnym Domu Dziecka, zgodnie z art. 64 ust. 2 ustawy, zatrudniono osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Sprawdzone, że osoba do pomocy spełnia warunki wymienione w art. 64 ust. 5 ww. ustawy (Oświadczenie bez daty złożenia) i została zatrudniona na podstawie umowy zlecenie, co jest zgodne z art. 64 ust. 3 pkt 2. W dokumentacji nie znaleziono natomiast potwierdzeń wykonywania czynności, do jakich zobowiązano umową osobę zatrudnioną do pomocy w RDD.

Dokumentacja dziecka w RDD prowadzona była indywidualnie dla każdego podopiecznego. W teczkach znajdowały się m.in.: Plany pomocy dziecku (zwane dalej PPD), opinie szkolne, orzeczenie o potrzebach kształcenia specjalnego, opinia psychologiczno-pedagogiczno-psychiatryczna, karty informacyjne o dzieciach umieszczonych w Domu.

Kontrolujący szczegółowej analizie poddali te czki małoletnich ██████████ PPD dla dzieci sporządzone zostały w styczniu 2017 i do dnia kontroli nie były modyfikowane. Ponadto nie wskazano w nich okresu zakończenia obowiązywania dokumentu. W Planie Pomocy Dziecku dla ██████████ nie uwzględniono informacji zawartych w opinii szkolnej, orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i w opinii psychologiczno-pedagogiczno-psychiatrycznej. Treść PPD jest bardzo ogólna, w opisie używa się ogólnikowych pojęć, co wskazywać może na brak indywidualnego podejścia do dziecka.

Zespół inspektorów dokonał kontroli dokumentacji prowadzonej przez organizatora dla zawodowych rodzin zastępczych, działających na terenie powiatu brodnickiego.

Sprawdzone, że obie rodziny posiadały odpowiednie szkolenia kierunkowe i aktualne badania lekarskie. Małżonkowie ██████████ odbyli w roku 2010 kurs dla rodzin spokrewnionych i uzupełnili go dodatkowym szkoleniem dla kandydatów na zawodową rodzinę zastępczą. Ukończenie potwierdzono zaświadczeniami Nr1/2013 i Nr 2/2013, wydanymi przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy, a w dniu 14 grudnia 2013 roku każde z kandydatów na rodziców zastępczych otrzymało Zaświadczenie kwalifikacyjne o spełnianiu warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Z rodziną w marcu 2017 roku Starosta Brodnicki podpisał umowę o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej. W dokumencie nie mają pełnego odzwierciedlenia wytyczne z art. 54 ust. 3 ustawy, tj. np.: nie określono liczby dzieci powierzonych opiece rodziny, zakresu niezbędnej pomocy w razie problemów z powierzonymi dziećmi, wysokości kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym ma być pełniona funkcja rodziny zastępczej. Kontrolujący stwierdzili także, iż w § 9 określono termin obowiązywania umowy na okres od 10 marca 2017 roku do 31 marca 2020 roku, co jest niezgodne z zapisem art. 54 ust. 5 przywoływanej wyżej ustawy, ponieważ umowę należało zawrzeć na okres co najmniej 4 lat.

W dokumentacji rodziny zastępczej zawodowej państwa ██████████ znajdował się Wniosek pani ██████████ o przedłużenie umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. W ocenie kontrolujących wnioski taki powinni złożyć oboje rodzice i oboje powinni go podpisać, a dodatkowo skierować go należało do Starosty lub osoby upoważnionej do zawierania umów w jego imieniu.

Kontrolujący zbadali realizację przez PCPR art.134 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny, tj. obowiązku dokonania oceny rodziny zawodowej na trzy miesiące przed terminem wygaśnięcia umowy o jej prowadzenie. Stwierdzono, że w aktach rodziny ██████████. znajduje się dokument świadczący o terminowym dokonaniu takiej oceny, ale nie ma potwierdzenia

przeprowadzenia jej w konsultacji z koordynatorem i asystentem rodziny, czego wymaga art.133 ustawy. Ocena nie zawiera również wprost informacji o zasadności przedłużenia okresu obowiązywania umowy, a w myśl przywołanego wyżej przepisu art. 134 ust. 4 jest to podstawowy cel dokonywanej oceny.

W toku dalszych czynności, w teczkach badanych rodzin zawodowych inspektorzy odnaleźli oświadczenia, potwierdzające spełnianie przez rodziców niektórych warunków z art. 42 ustawy, ale podobnie jak w przypadku osób prowadzących RDD, sporządzane one były wyłącznie przez jednego rodzica zastępczego i dodatkowo nie były opatrzone datą podpisania.

Stwierdzono także, że nie w każdym przypadku (powodując naruszenie art. 36 ustawy o wspieraniu rodziny) w dokumentach znajdowała się zgoda na przyjęcie do rodziny konkretnego dziecka. Nie było również potwierżeń posiadania przez rodzinę lub przekazania jej przez PCPR dokumentów z art. 38a ustawy, w tym diagnoz psychofizycznych dzieci. Nie znaleziono potwierżenia realizacji przez organizatora pieczy zapisu art. 4a ustawy.

Dokumentacja dzieci, podobnie jak w RDD zawierała m.in. karty z opisem dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, okresowe oceny sytuacji tego dziecka, PPD oraz ich modyfikacje.

Zespół skontrolował zawartość 15 segregatorów, prowadzonych przez PCPR w Brodnicy dla rodzin zastępczych niezawodowych.

W teczkach rodzin znajdowały się ułożone chronologicznie dokumenty dotyczące rodziców i dzieci, w tym m. in. Postanowienia sądów o umieszczeniu dzieci w rodzinie, opinie psychologiczne o predyspozycjach i motywacjach rodziców do sprawowania pieczy zastępczej, zaświadczenia o stanie zdrowia rodziców, zgody na umieszczenie dziecka w rodzinie, oświadczenia o spełnianiu warunków z art. 42 ustawy, dokumenty potwierdzające dochód przynajmniej jednego z rodziców, okresowe oceny sytuacji dzieci, oceny rodzin, PPD i ich modyfikacje, opinie o dzieciach, ich dokumenty w szkole, potwierdzenia kontaktów z sądami, ośrodkami pomocy społecznej, wnioski rodziców i decyzje administracyjne, dotyczące funkcjonowania rodzin.

W trakcie oceny badanego materiału stwierdzono w dokumentacji braki w zgodach rodzin zastępczych na przyjęcie dziecka (art. 36 ustawy) lub podpisywanie takiej zgody przez jedno z rodziców (np. rodzina ■■■ dla dzieci ■■■, rodzina ■■■ dla ■■■), braki potwierżeń posiadania przez rodziny lub przekazania przez PCPR dokumentacji dziecka z art. 38a ustawy o wspieraniu rodziny, braki potwierżenia realizacji art. 4a ustawy i zauważono, że oświadczenia na temat spełniania niektórych warunków z art. 42 złożone były tylko przez jednego z rodziców.

W kontrolowanych przypadkach stwierdzono prawidłową realizację przez organizatora pieczy na terenie powiatu terminów dokonywania ocen rodziny, określonych w art. 134 ustawy. Oceny nie zawierały jednak wartościowania pod względem predyspozycji rodziny do pełnienia powierzonej jej funkcji oraz jakości wykonywanej przez rodzinę pracy, czego wymaga art. 132 ww. ustawy.

Dokumentacja nie zawierała także danych na temat realizacji zapisu art. 133 przywoływanej ustawy, tj. informacji, czy oceny dokonano w konsultacji co najmniej z koordynatorem i asystentem rodziny dziecka oraz co znalazło się w ich opiniach.

Proces powoływania niezawodowej rodziny zastępczej na terenie powiatu brodnickiego analizowano na podstawie dokumentacji rodziny państwa ■■■ oraz państwa ■■■. W pierwszym przypadku wniosek do sądu wpłynął od kandydatów, w drugim o umieszczenie dzieci wnioskowało PCPR.

Przy ogólnej pozytywnej ocenie przebiegu kontrolowanych zagadnień, stwierdzono uchybienia, zauważone już we wcześniej opisanej dokumentacji, tj.: oświadczenia na temat spełniania przez rodziców warunków z art. 42 (zgody na umieszczenie dzieci podpisywała

jedna osoba). Dodatkowo kwestionariusz na temat kandydatów (rodzina ■) mimo, że zawiera informacje, dotyczące indywidualnych preferencji każdego z rodziców (np. motywy działań, zainteresowania, ulubiony sposób spędzanie czasu wolnego, znajomość prawa rodzinnego) wypełniony został wyłącznie przez kandydatkę.

W żadnym z przypadków nie ma potwierdzenia przekazania rodzinie dokumentów i informacji z art. 38a ustawy.

Podczas analizy teczek rodzin niezawodowych inspektorzy zwrócili uwagę na sytuację rodzin zastępczych dla 3 rodzeństwa ■. Sąd Rejonowy w Brodnicy Postanowieniem z dnia 17 marca 2016 r. ustanowił dla nich rodziny zastępcze, przy czym określił je jako rodziny spokrewnione.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, na podstawie art. 41 ust. 2 ustawy, bez sprostowania przez Sąd Postanowienia, zakwalifikowało te rodziny jako niezawodowe, co niesie za sobą określone konsekwencje, w tym, że otrzymują one wyższe świadczenia dla dzieci niż w rodzinach spokrewnionych. Dodatkowo analiza teczek wykazała brak kwalifikacji rodzin do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, brak poświadczeń przekazania lub posiadania przez rodzinę dokumentów i informacji wymienionych w art. 38a, zgody na przyjęcie dziecka do rodziny zastępczej i braki w oświadczeniach na temat warunków z art. 42.

W toku dalszych czynności analizie poddano dokumentację 15 rodzin zastępczych spokrewnionych. Stwierdzono, że nie we wszystkich teczkach znajdowały się zgody na przyjęcie dziecka do rodziny zastępczej, brakowało oświadczeń na temat spełniania warunków art. 42 i nie dokumentowano realizacji zapisów art. 38a ustawy. W teczkach nie było także potwierdzeń wywiązywania się przez organizatora pieczy z zadania wysłuchania dziecka (art.4a ustawy) i nie było zaświadczeń o ukończonych przez rodziców szkoleniach. W aktach rodziny ■ i rodziny ■ (dla wnuczki ■) brakowało opinii psychologicznych i zaświadczeń lekarskich, o których mowa w art. 42 ust.1 pkt5a i b ustawy, a oceny rodzin (w tym rodziny ■, rodziny ■) dokonywane były terminowo, jednak bez dokumentacji świadczącej o przeprowadzonej analizie i wypełnianiu zapisów art.132 oraz art.133 ustawy.

Po analizie całości dokumentacji rodzin zastępczych zespół kontrolujący zwrócił uwagę, że w każdej tezcze brakowało diagnozy psychofizycznej dziecka, wymaganej przepisem art. 38a ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wyjaśnienia w tej sprawie złożyła pani M.O. oraz Dyrektor PCPR.

Zespół inspektorów przyjął także od Dyrektora PCPR w Brodnicy pisemne wyjaśnienia na temat potwierdzonych braków zgód rodzin na umieszczenie w nich dziecka.

Podczas analiz zauważono także, że przygotowywane opinie psychologiczne o predyspozycjach i motywacjach do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, dotyczą w jednym dokumencie dwojga rodziców, podczas kiedy art. 42 jak i art. 46 ust. 3 ustawy wymaga opinii dla każdego z nich osobno. W ocenie kontrolujących ogólny opis rodziny może być wspólny, ale rozdziału na każdą z osób, prezentującą indywidualnie zbadany, opisany i oceniony stopień predyspozycji i poziom motywacji, należy dokonać np. w części zatytułowanej Wnioski. Tak przygotowana informacja jest szczególnie ważna dla organizatora pieczy, który następnie prowadzi bieżącą pracę z rodziną i każdym z jej członków z osobna.

W rozmowie z Dyrektorem PCPR inspektorzy zwrócili uwagę, że dokumenty zawierające potwierdzenie działań muszą być datowane, a w sprawach dotyczących rodziny, w tym np. wniosków czy zgód, jeśli środowisko zastępcze stanowią dwie osoby, powinny być wymagane podpisy obojga rodziców zastępczych.

W badanej dokumentacji kontrolujący nie znaleźli także potwierdzeń realizacji przez PCPR art. 47 ust. 5 ustawy, na podstawie którego organizator informuje sąd, co najmniej raz na 6 miesięcy, o całokształcie sytuacji osobistej dziecka oraz sytuacji rodziny biologicznej tego

dziecka. Do sądu terminowo przekazywano pisemną opinię dotyczącą zasadności jego dalszego pobytu w pieczy zastępczej (art. 131 ust.2 ww. ustawy), jednak treść dokumentu nie zawierała danych, wymaganych przywołanym art. 47 ust.5.

• Instytucjonalna forma pieczy zastępczej

W ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej według stanu na dzień 2 października 2017 r., na terenie powiatu funkcjonowały trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Dom Dziecka ul. Tylna 4, 87-300 Brodnica z 30 miejscami typu socjalizacyjnego,
- Rodzinny Dom Dziecka ul. Chopina 1A, 87-320 Górzno z 8 miejscami typu socjalizacyjnego,
- Rodzinny Dom Dziecka Fiałki 3, 87-320 Górzno z 8 miejscami typu socjalizacyjnego.

Dane na temat umieszczania dzieci powyżej ustalonych i obowiązujących limitów miejsc w poszczególnych placówkach przedstawiła w formie pisemnej Dyrektor PCPR w Brodnicy.

W pieczy instytucjonalnej poza terenem powiatu w 2016 roku przebywało 9 dzieci, a aktualnie w powiatach: świeckim, tucholskim, kozienickim i grudziądzkim przebywa 7 dzieci z powiatu brodnickiego.

V. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej.

Kontrola wykazała, że PCPR w celu zrealizowania zapisu art. 131 ust. 2 ustawy po dokonaniu oceny sytuacji dziecka, przygotowuje dokument pt. „Ocena sytuacji (dane dziecka) umieszczonego w rodzinie zastępczej”, a następnie przekazuje go do właściwego Sądu. „Ocena ...” zawiera: dane dziecka umieszczonego w pieczy, dane osób pełniących funkcję rodziny zastępczej, dane rodziców biologicznych (imię, nazwisko, adres), warunki mieszkaniowe oraz sytuację materialną rodziny zastępczej, sytuację zdrowotną rodziny zastępczej i dziecka, ocenę sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie oraz wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu w rodzinie zastępczej. Szczegółowa analiza ww. dokumentu wykazała cykliczne powielanie tych samych treści i częsty brak wprowadzenia zmian mimo, iż w teczce dziecka znajdowało się np. aktualne Orzeczenie z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej (w rodzinie ■■■ od marca 2016 brak zmian w ocenie). W dokumentacji dzieci nie ma protokołu, bądź innego dokumentu potwierdzającego udział zaproszonych osób w ocenie sytuacji konkretnego dziecka. Ze wszystkich spotkań odbytych w danym dniu sporządzana zostaje ogólna lista obecności.

W aktach znajdują się opinie, które brane są pod uwagę przy sporządzaniu oceny sytuacji dziecka, w tym opinie z przedszkola.

Zgodnie z art. 4 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonując oceny sytuacji dziecka podmioty realizujące to zadanie zobowiązane są do wysłuchania dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają. Z informacji uzyskanej od Dyrektora Centrum wynika, że dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu brodnickiego były zapraszane na posiedzenia zespołu oraz informowane o możliwości wypowiedzenia się na swój temat, jednakże w zgromadzonej dokumentacji brak dokumentów jednoznacznie potwierdzających realizację tego artykułu.

W toku dalszych czynności poddano analizie wypełnianie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej obowiązku wynikającego z art. 47 ust. 7, tzn.: składania wniosku o wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie wydania zarządzeń dla uregulowania sytuacji dziecka, gdy od jego umieszczenia w pieczy zastępczej upłynęło 18 miesięcy. Na podstawie badanej dokumentacji (w tym małoletnich ■■■ oraz ■■■) kontrolujący potwierdzili wywiązywanie się PCPR z zadania.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, wykonując zapis art. 76 ust.4 pkt 16 ustawy, współpracuje z Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Adopcyjnym oraz Diecezjalnym Ośrodkiem Adopcyjnym w Toruniu. W okresie objętym kontrolą zgłoszenia do Ośrodków kierował Sąd i PCPR. W każdej sytuacji organizator pieczy kompletował i w terminie przekazywał do Ośrodka pełną dokumentację dziecka, wymienioną w art. 139a ustawy o wspieraniu rodziny. Ośrodek, po dokonaniu kwalifikacji do przysposobienia krajowego, przekazywał Centrum dokument potwierdzający lub przeczący zakwalifikowaniu przez Komisję dziecka do przysposobienia. Proces ten kontrolujący szczegółowo przeanalizowali na podstawie akt małoletnich [REDAKTOR] oraz [REDAKTOR] i jego przebieg ocenili pozytywnie.

Podczas kontroli ustalono, że w roku 2016 wszczęte zostały 4 postępowania kwalifikacyjne, z których 2 zakończyły się przysposobieniem i 2 zakończono brakiem kwalifikacji do adopcji. Z kolei w roku 2017 rozpoczęto 2 postępowania kwalifikacyjne, z czego 1 zakończyło się brakiem kwalifikacji, a 1 postępowanie jest w toku.

VI. Tworzenie warunków do powstawania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, rodzin pomocowych.

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy, realizując zapisy art. 180 pkt 4 ustawy, Centrum systematycznie umieszcza na stronie BIP informacje o poszukiwaniu rodzin zastępczych. W siedzibie Centrum dostępne są również ulotki i rozwieszane są plakaty promujące ideę rodzicielstwa zastępczego. Ponadto materiały reklamowe przekazane zostały do Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie całego powiatu.

W maju br. PCPR w ramach projektu „Rodzina w Centrum” odbyło się spotkanie dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz dla Ośrodków Pomocy Społecznej, propagujące i przybliżające pieczę zastępczą.

VII. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy, prowadzi szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Na podstawie przyjętych wyjaśnień ustalono, że na terenie powiatu brodnickiego szkolenia są organizowane średnio co 2 lata, po zebraniu grupy 16-20 osobowej. W 2017 r. 5 osób zostało zakwalifikowanych do szkolenia organizowanego przez ROPS w Toruniu, w tym 1 osoba na dyrektora placówki typu rodzinnego. Ostatnie szkolenie zostało przeprowadzone w kwietniu 2017 r. i brały w nim udział także rodziny spokrewnione. Aktualnie 8 rodzin nie posiada wymaganego szkolenia. W wyjaśnieniu Dyrektor PCPR podała, że kurs dla rodzin spokrewnionych odbędzie się w listopadzie 2017 r., pozostali kandydaci zostaną przeszkoleni w pierwszym półroczu 2018 r.

W 2016 r. Centrum w Brodnicy nie zorganizowało żadnego szkolenia określonego w art. 76 ust. 4 pkt 5 ustawy i mającego na celu podnoszenie kwalifikacji rodziców zastępczych i prowadzących RDD. W 2017 r. natomiast funkcjonujące rodziny brały udział w superwizji rodzin zastępczych, szkoleniu na temat ADHD oraz warsztatach wzmacniających kompetencje rodzicielskie.

VIII. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia, rodzin pomocowych, specjalistycznego poradnictwa, pomocy wolontariuszy.

Realizując zadania z art. 76 ust. 4 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny, w roku 2016 i 2017 organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewniał rodzicom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka możliwość korzystania z porad psychologa. Ponadto w ramach projektu „Rodzina w Centrum” rodziny zastępcze miały możliwość skorzystania z poradnictwa psychologicznego, prawnego oraz pedagogicznego. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi rejestr udzielonych porad w danym dniu oraz z każdej porady sporządza kartę specjalistycznego poradnictwa z opisem problemu. Szczegółowych informacji odnośnie liczby udzielonych porad w okresie objętym kontrolą udzieliła Dyrektor Centrum w formie pisemnej.

Z dokumentacji wynika również, że w ramach projektu „Rodzina w Centrum” rodziny miały możliwość skorzystania z zajęć edukacyjnych dla dzieci w miejscu zamieszkania rodziny, prowadzonych przez pedagoga.

Dyrektor PCPR oświadczyła, że w okresie objętym kontrolą nie powoływano rodziny pomocowej oraz rodziny nie korzystały z pomocy wolontariuszy, gdyż żadna nie była zainteresowana tą formą wsparcia.

IX. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz powoływanie centrów do obsługi placówek opiekuńczo- wychowawczych.

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCPR, na terenie powiatu brodnickiego nie funkcjonuje żadna placówka wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym oraz nie zostało powołane centrum administracyjne obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych.

X. Działalność i zatrudnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Na dzień kontroli organizator rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie brodnickim, zatrudniał 3 koordynatorów (z czego 2 przebywa na urlopie rodzicielskim), 1 pracownika socjalnego oraz 1 specjalistę pracy z rodziną, wykonujących zadania koordynatora.

Zgodnie z art. 79 ust. 2 ustawy praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest wykonywana w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy lub umowy o świadczenie usług. Zatrudniony przez Dyrektora PCPR w Brodnicy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje swoją pracę na podstawie „Umowy o pracę” zawartej w dniu 30 czerwca 2016 r., do której dołączono „Zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności”, podpisany przez strony. Kontrolujący stwierdzili, że w wymienionych dokumentach brakuje informacji o realizacji zapisu ustawy, dotyczącego organizacji pracy koordynatora, tj. świadczeniu pracy w systemie zadaniowego czasu pracy.

Zgodnie z oświadczeniem koordynatora, obowiązki wykonywane przez niego są w stałych godzinach pracy (7.30 – 15.30), a dopiero w sytuacjach wyjątkowych, wymagających tego, również poza tymi godzinami.

Koordynator w okresie objętym kontrolą, podnosił swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie (art. 77 ust. 5 ustawy). W latach 2016-2017 pani [REDAKTOR] uczestniczyła w zajęciach psychoedukacyjnych prowadzonych przez psychologa zatrudnionego w Centrum, których celem było podniesienie kompetencji interpersonalnych uczestników. Brała udział również w szkoleniu „Dobra i efektywna praca Koordynatora pieczy zastępczej – zadania i obowiązki”, organizowanym przez firmę Profilaktyka Kier w Toruniu. Ponadto, jak wynika ze złożonego oświadczenia, podnosi swoje kwalifikacje w procesie samokształcenia poprzez zapoznawanie się z literaturą przedmiotu.

Analiza dokumentacji prowadzonej przez koordynatora potwierdza realizację zadania wynikającego z art. 77 ust. 1 ustawy, który stanowi, że rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Podczas kontroli zwrócono uwagę, że często wniosek w imieniu rodziny był podpisany tylko przez jednego z rodziców zastępczych.

W przypadku objęcia rodziny wsparciem pracownika socjalnego (art. 77 ust. 1a ustawy), informacja w tym zakresie została przesłana do rodziny.

Dokumentacja prowadzona przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wskazuje, że jest prowadzona w sposób mało dokładny. Ustalono, że z wizyt w rodzinie sporządzana jest karta informacyjna dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej, a także w ramach współpracy z rodziną prowadzony jest dokument z datą, opisem kontaktu oraz ustaleniami, jednak nie ma informacji, kto i z kim tego dokonał. Informacje w tym zakresie zostały przekazane Dyrektorowi PCPR.

Wejścia w środowisko odbywają się co 3 lub 4 miesiące (w przypadku pracownika z ramienia organizatora – art. 77 ust. 1a ustawy - do 6 miesięcy), co w ocenie osób kontrolujących jest częstotliwością wizyt niewystarczająca i nie pozwala właściwie ocenić funkcjonowania rodziny zastępczej, objętej opieką koordynatora, oraz zrealizować zadań wynikających z art. 77 ust. 3 ustawy. Z wyżej dołączonego oświadczenia koordynatora wynika, iż poza wizytami w miejscu zamieszkania rodziny, występują również inne formy kontaktu ze sprawującymi pieczę zastępczą, m.in. rozmowy telefoniczne, wizyty rodzin w siedzibie Centrum, spotkania rodziców biologicznych z dzieckiem w PCPR. Wśród zgromadzonej dokumentacji potwierdzenia takich form kontaktu są jednak bardzo nieliczne, co świadczy o niepełnym dokumentowaniu istotnych spraw związanych z udziałem koordynatora w funkcjonowaniu rodzin.

Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 koordynator rodzinnej pieczy zastępczej we współpracy z rodziną zastępczą i asystentem rodziny lub podmiotem organizującym pracę z rodziną przygotowuje plan pomocy dziecku (PPD). Analiza materiału wykazała, że w sporządzonym planie dla ■■■ brakuje zakreślenia wyboru, na podstawie czego został opracowany PPD. Nie został również określony czas trwania planu, brak jest informacji o efektach pracy asystenta, bądź podmiotu organizującego pracę z rodziną, a w przypadku nieobjęcia rodziny biologicznej pomocą społeczną, brak informacji w tym zakresie. Dla chłopca ■■■ sporządzono modyfikacje planu (jedna z lipca 2016 r., druga bez daty wypełnienia), w których umieszczono informację, iż w żadnym obszarze nie zaszły zmiany. W ocenie kontrolujących są to zbędne dokumenty, tym bardziej, że w planie pomocy dziecku nie określono jednoznacznie terminu, w którym modyfikacja byłaby wskazana. Ponadto, badając dokumentację pod względem merytorycznym stwierdzono:

- brak jednoznacznego określenia celu pracy z dzieckiem, przy jednoczesnym dopisywaniu w tym miejscu różnych działań np. praca z dzieckiem na poziomie podstawowym, mająca na celu wyrównanie poziomu rozwoju z rówieśnikami,
- modyfikacja PPD bez odniesienia do realizacji osiągnięć wskazanych w planie, niewłaściwe określenie działań długoterminowych i krótkoterminowych,
- hasłowe wpisywanie realizacji podjętych działań np. stymulowanie rozwoju dziecka,
- ustalanie wieloletniego czasookresu obowiązywania PPD np. u ■■■. na okres 16 lat.

W każdym roku, w myśl z art. 77 ust. 3 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny, koordynator sporządza sprawozdanie z efektów pracy za miniony rok. Przedkłada je organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej. Z analizy tematycznej dokumentacji w powiecie brodnickim wynika, że sprawozdanie za 2016 r. zostało przedłożone 30 stycznia 2017 r. wspólnie przez 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Zespół kontrolujący zwrócił uwagę na zatrudnienie p. ■ na stanowisku koordynatora, gdyż w wykazie osób pracujących widnieje informacja o zatrudnieniu ww. w charakterze pracownika socjalnego. Ponadto uznano za niewłaściwe sporządzanie jednego sprawozdania przez dwie osoby bez podziału na indywidualnie osiągnięte efekty, gdyż pracownicy mają pod opieką różne rodziny i borykają się w swojej pracy z różnymi problemami.

Zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych. W okresie objętym kontrolą w podstawowym zakresie obowiązków koordynator sprawowała opiekę nad 17 środowiskami. Stanowi to naruszenie ww. przepisu.

W ramach prowadzonej kontroli, zespół otrzymał również informację na temat ilości środowisk objętych opieką przez poszczególnych pracowników, realizujących zapis cytowanego już art. 77 ust.1a ustawy o wspieraniu rodziny w imieniu organizatora pieczy zastępczej.

W każdym przypadku ilość środowisk przekraczała ustawowy zapis dla koordynatora przy realizowaniu przez ww. pracowników jeszcze innych zadań, wynikających z indywidualnych zakresów obowiązków. Zasadnym więc jest rozważenie zwiększenia zatrudnienia, dla podniesienia jakości wykonywanej pracy.

XI. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu.

PCPR po otrzymaniu postanowienia sądu o utworzeniu rodziny zastępczej podejmowało działania mające na celu ich finansowe wsparcie. Zgodnie z art. 80 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny, Centrum udzielało rodzinom zastępczym świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka w wysokości 660 zł miesięcznie w rodzinie zastępczej spokrewnionej, a w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz rodzinnym domu dziecka 1000 zł miesięcznie.

Ponadto na wniosek rodziny zastępczej, zgodnie z art. 88 ust. 1 ww. ustawy, PCPR przyznawało świadczenia i dodatki, o których mowa w art. 81 i 83 ustawy. Zgodnie z obowiązującymi od 1 kwietnia 2016 r. przepisami znowelizowanej ustawy o wspieraniu rodziny, wprowadzonymi ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, rodzinie zastępczej do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia przyznano dodatek w wysokości 500 zł miesięcznie, zwany „dodatkiem wychowawczym”.

PCPR w Brodnicy wypłaciło w 2016 r. dodatek wychowawczy na łączną kwotę 344.765,32 zł. Natomiast w 2017 r. dodatek wychowawczy wynosił 394.659,71 zł.

W 2016 r. na terenie powiatu brodnickiego funkcjonowało 68 rodzin zastępczych, w których przebywało 99 dzieci (41 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 53 dzieci, 25 rodzin zastępczych niezawodowych dla 34 dzieci, 1 rodzina zawodowa dla 2 dzieci, 1 Rodzinny Dom Dziecka dla 10 dzieci). Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej dla tych rodzin wraz z jednorazowym świadczeniem pieniężnym na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, dofinansowaniem do wypoczynku poza miejscem zamieszkania, pokryciem wydatków na zdarzenie losowe oraz dodatkiem na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka niepełnosprawnego w 2016 r. wyniosła 987 243 zł.

Ponadto w 2016 r. sfinansowano pobyt 21 wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów na łączną kwotę 315.742,93 zł. Na utrzymanie

11 wychowanków pochodzących z innych powiatów, powiat brodnicki otrzymał zwrot w wysokości 124.338,40 zł.

Do dnia kontroli tj. 2 października 2017 r. PCPR w Brodnicy udzieliło pomocy finansowej 77 rodzinom zastępczym, w których przebywało 110 dzieci (44 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 54 dzieci, 30 rodzin zastępczych niezawodowych dla 40 dzieci, 2 rodziny zawodowe dla 7 dzieci, 1 Rodzinny Dom Dziecka dla 9 dzieci). Kwota wypłacona tym rodzinom wynosiła 848.171,70 zł. W 2017 r. sfinansowano pobyt 20 wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów, w wysokości 226.113,86 zł. Natomiast zwrot za 12 wychowanków z innych powiatów wniósł 90.533,15 zł.

W 2016 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu brodnickiego przebywało 15 dzieci z terenu innych powiatów, na które powiat otrzymał zwrot w wysokości 488.420,13 zł. W placówkach na terenie innych powiatów przebywało 9 wychowanków z powiatu brodnickiego, na które wydatkowano kwotę 357.028,36 zł.

Według stanu na dzień kontroli tj. 12 października 2017 r. w placówkach na terenie powiatu brodnickiego przebywało 14 dzieci z innych powiatów (zwrot w kwocie 334.125,73 zł), na terenie innych powiatów przebywało 8 dzieci z terenu powiatu brodnickiego, na które wydatkowano kwotę 245.839,26zł.

W okresie objętym kontrolą PCPR w Brodnicy nie przyznawało dofinansowania do wypoczynku oraz dofinansowania kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych, o których mowa w art. 83 ust. 1 ustawy. Z oświadczenia p. Dyrektor wynika, iż w latach 2016 – 2017 do dnia kontroli nie wpłynął żaden wniosek o ww. świadczenie.

XII. Wytaczanie powództwa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych.

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii asystenta rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny - po zasięgnięciu opinii podmiotu organizującego pracę z rodziną, może dochodzić na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych. Kierownik jest obowiązany dochodzić świadczeń alimentacyjnych, w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok.

Jak wynika z oświadczenia, Dyrektor PCPR w Brodnicy w 2016 r. nie skierowała żadnego pozwu o alimenty dla dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej. Pisemne wyjaśnienia w tym zakresie wskazują, iż taki stan rzeczy spowodowany był brakiem wiedzy na temat adresu zamieszkania rodziców biologicznych lub z uwagi na złożenie pisemnej deklaracji o płaceniu alimentów.

Dyrektor PCPR na potrzeby kontroli opisała uzgodnioną z radcą prawnym procedurę postępowania w przypadku konieczności wystąpienia o świadczenia alimentacyjne: Centrum kierowało do rodzica biologicznego informację o prawnym obowiązku dochodzenia świadczeń alimentacyjnych, w którym załączało oświadczenie, na którym rodzic mógł zadeklarować dobrowolnie wysokość alimentów. Deklarowane wpłaty weryfikowane były podczas spotkań z rodziną zastępczą. W przypadku braku informacji zwrotnej Centrum występowało z pozwem do Sądu.

W 2017 r. skierowano 3 pozwy o alimenty, z czego wszystkie sprawy są w toku.

Zespół kontrolujący zwrócił uwagę na brak w dokumentacji pisemnego potwierdzenia dokonanych wpłat bądź oświadczeń rodziców zastępczych o przekazach na rzecz dziecka. Taki stan uniemożliwia dokonanie obiektywnej oceny realizacji opisanej procedury.

XIII. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych, o których mowa w art. 180 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W okresie poddanym kontroli PCPR w Brodnicy sporządzało z zachowaniem wymaganego terminu, sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres:

- od 1 stycznia do 30 czerwca 2016 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 25 lipca 2016 r.,
- od 1 lipca do 31 grudnia 2016 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 26 stycznia 2017 r.,
- od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 31 lipca 2017 r.

XIV. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o których mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W kontrolowanym okresie 2016 i 2017 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy nie przekazywało do BIG informacji o zaległościach w opłatach, do jakich zobowiązani byli rodzice za pobyt swoich dzieci w pieczy zastępczej. Obowiązek przekazywania takich informacji, zgodnie z art. 193 ust. 8 ustawy został nałożony na Starostę, w przypadku powstania zaległości za okres dłuższy niż 12 miesięcy. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCPR, zgłoszeń nie dokonywano na bieżąco, w związku z wątpliwościami interpretacyjnymi co do terminu, w jakim należy to robić (rok od miesiąca, w którym powstała zaległość, czy rok od zakończenia terminu płatności wg Decyzji?).

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, iż aktualnie do osób zalegających z opłatami wysłano upomnienia i został sporządzony Tytuł Wykonawczy.

XV. Sprawowanie kontroli

Zarząd powiatu, na podstawie art. 38b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej sprawuje kontrolę nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi na terenie swojego powiatu. Z uzyskanych wyjaśnień przekazanych przez Dyrektora PCPR w Brodnicy wynika, że Zarząd Powiatu Brodnickiego dotychczas nie skorzystał z uprawnień ww. art. ust. 2 i nie upoważnił nikogo do sprawowania opisanej kontroli w jego imieniu. Ustalono, że aktualnie w ramach realizacji zadania, Organizator na bieżąco przekazuje ewentualne problemy i informacje o sytuacji w rodzinach na posiedzeniach Zarządu oraz corocznie przedkłada sprawozdanie ze swojej pracy.

XVI. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187 ust.1 ustawy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało rządowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy, w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017”. Dotacja dla powiatu wyniosła 17 479,00 zł i pozwoliła przy współudziale środków własnych na zatrudnienie 1 koordynatora.

XVII. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w okresie od stycznia 2016 roku do dnia kontroli nie finansowało pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy tj. cudzoziemców mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie

zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

XVIII. Ponoszenie odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 194 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, Starosta ustala rodzicom biologicznym wysokość opłat za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych, w formie decyzji administracyjnych, po przeprowadzeniu postępowania wszczętego z urzędu.

Zgodnie z art. 194 ust. 2 ustawy, Rada Powiatu Brodnickiego określiła w drodze Uchwały Nr XXI/94/12 z dnia 27 marca 2012 r. szczegółowe warunki umorzenia w całości lub w części, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 193 ust. 1 pkt 2 ustawy za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodkiem preadopcyjnym. Za ponoszenie opłaty rodzice odpowiadają solidarnie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brodnicy na wniosek rodziców biologicznych oraz po uzyskaniu informacji z Ośrodka Pomocy Społecznej wydawało stosowną decyzję. Do realizacji przepisów z art. 194 ust. 1 ustawy zespół kontrolujący nie wnosi zastrzeżeń.

XIX. Osoby pełnoletnie w pieczy zastępczej.

Zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej, po spełnieniu ustawowych warunków, mogą przebywać i korzystać z pomocy osoby pełnoletnie. Na dzień 1 stycznia 2016 r. we wszystkich rodzinach zastępczych na terenie powiatu brodnickiego było 16 takich osób oraz 5 osoby w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Stan na dzień 2 października 2017 r. wyniósł: 16 osób w rodzinach i 6 osób w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że aktualnie 13 rodzin zastępczych opiekuje się wyłącznie pełnoletnimi wychowankami. Na podstawie złożonych wyjaśnień ustalono, iż rodziny te ujęte są w rejestrze rodzin zastępczych przekazywanym do Sądu. Ponadto, środowiska te objęte są opieką Organizatora lub koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Praca z rodziną i pełnoletnim wychowankiem polega głównie na rozmowach dotyczących edukacji, wyboru ścieżki kariery, monitorowaniu osiągnięć edukacyjnych. PCPR w Brodnicy nie dokonuje natomiast oceny rodziny, w której przebywają wyłącznie pełnoletni wychowankowie, co w ocenie kontrolujących stanowi naruszenie przepisu art. 132 ustawy.

Zespół kontrolujących przeprowadził analizę dokumentacji pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej. Zwrócono uwagę na brak pisemnej zgody rodziny na pozostanie pełnoletniego wychowanka w pieczy (m.in. u █████, █████), co stanowi niewypełnienie przepisu z art. 37 ust. 2 ustawy.

XX. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym oraz finansowanie pomocy.

PCPR w Brodnicy przyznawało pomoc osobom usamodzielnianym opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, określoną w art. 140 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2016 r. na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 21 wychowanków wydatkowano kwotę 111.065,10 zł. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymało 5 wychowanków w kwocie 16.476,00 zł, natomiast z pomocy na zagospodarowanie skorzystało 5 osób w łącznej wysokości 9.999,00 zł.

Z kolei 2017 r. na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 18 wychowanków wydatkowano kwotę 76.576,27 zł. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymało

5 wychowanków w kwocie 21.441,00 zł, natomiast z pomocy na zagospodarowanie skorzystały 2 osoby w łącznej wysokości 4.000,00 zł.

Zespół kontrolujący na podstawie analizy dokumentacji uznaje działania PCPR w zakresie udzielania pomocy osobom usamodzielnianym za właściwe.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z nieprawidłowościami.¹

Stwierdzone nieprawidłowości, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności PCPR określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania obowiązujących przepisów prawa. Istniejący stan rzeczy może skutkować nieprawidłowym funkcjonowaniem jednostki pod względem organizacyjnym oraz nierzetelnym wykonywaniem ustawowych zadań. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, PCPR będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Dyrektor PCPR.

Działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Wnioskować o wprowadzenie w Regulaminie Organizacyjnym PCPR zmian w zakresie wyznaczenia i opisu stanowisk w zespole ds. pieczy zastępczej oraz określenie zadań wykonywanych na tych stanowiskach – termin realizacji do końca lutego 2018 r.
2. Uzupełnić dane o osobach w Rejestrze, o którym mowa w art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i aktualny Rejestr przekazać Staroście w celu przesłania go do właściwego sądu, zgodnie z ust. 4 ww. art. i ustawy – termin realizacji bezzwłocznie.
3. Wymagać podpisów obojga rodziców na dokumentach, składanych w imieniu rodziny zastępczej stanowionej przez dwie osoby – termin realizacji na bieżąco.
4. Wprowadzić zasadę datowania sporządzanej dokumentacji dotyczącej rodzin zastępczych - termin realizacji niezwłocznie.
5. Poświadczać przekazywanie rodzinie zastępczej informacji i dokumentów dotyczących dziecka, a wymienionych w art. 38a ustawy o wspieraniu rodziny – termin realizacji na bieżąco.
6. Egzekwować od osoby zatrudnionej do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich pisemnego potwierdzenia wykonywanych czynności, zgodnie z zawartą umową.
7. Przestrzegać prawidłowego opracowywania Planów Pomocy Dziecku i modyfikacji PPD, z uwzględnieniem uwag zawartych w wystąpieniu –termin realizacji na bieżąco.
8. Sporządzić aneks do umowy z rodziną zastępczą zawodową p. ■■■ w zakresie uwzględnienia wszystkich wytycznych z art. 54 ust. 3 ustawy oraz w zakresie zmiany okresu obowiązywania umowy – termin realizacji niezwłocznie

¹ Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 446/2016 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszcy z dnia 30.12.2016, w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez nieprawidłowość należy rozumieć działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest nielegalne, niegospodarne, niecelowe lub nierzetelne, a w przypadku kontroli wykonania zadań – nieskuteczne, niewydajne lub nieoszczędne.

9. Przy ocenie rodziny dokumentować realizację zapisu art. 133 ustawy w zakresie umieszczania informacji na temat konsultacji z asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka – termin realizacji na bieżąco.
10. Wnioskować do Sądu o zmianę Postanowienia z dn. 12 marca 2016 r. o umieszczeniu dzieci, rodzeństwa ■■■ w spokrewnionych rodzinach zastępczych – termin realizacji niezwłocznie.
11. Przygotowywać na bieżąco diagnozy psychofizyczne dzieci kierowanych do rodzinnej pieczy zastępczej – termin realizacji na bieżąco.
12. W dokonywanych ocenach rodziny uwzględniać zapis art. 132 ustawy w zakresie predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy – termin realizacji na bieżąco
13. Realizować zapis art. 47 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny, tj. informować, co najmniej raz na 6 miesięcy, właściwy sąd o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz sytuacji rodziny biologicznej tego dziecka – termin realizacji na bieżąco.
14. Z posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka sporządzać protokół bądź pisemnie potwierdzać udział zaproszonych osób w ocenie konkretnego dziecka, a także realizować art. 4 a ustawy, dotyczący wysłuchania dziecka – termin realizacji na bieżąco
15. Sporządzić aneks do umowy o pracę zawartej z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie informacji o świadczeniu pracy w systemie zadaniowego systemu pracy, zgodnie z art. 79 ust. 2 ustawy
16. Przestrzegać określonego w art. 77 ust. 4 zapisu, stanowiącego, że koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka – termin realizacji niezwłocznie
17. Wymagać pisemnej zgody rodziny zastępczej na pozostanie pełnoletniego wychowanka w rodzinnej pieczy zastępczej – termin realizacji na bieżąco
18. Organizować szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zgodnie z art. 76 ust.4 pkt 3 ustawy – termin realizacji na bieżąco
19. Sporządzać opinie psychologiczne o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej indywidualnie dla każdego z kandydatów oraz osób pełniących funkcję – termin realizacji na bieżąco
20. Wymagać przedstawienia corocznego sprawozdania z efektów pracy indywidualnie przez każdego z koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej – termin realizacji na bieżąco.

Ponadto zasadne jest rozważenie możliwości zatrudnienia kolejnego koordynatora w celu uniknięcia przekroczeń limitów rodzin zastępczych, objętych jego wsparciem lub wsparciem pracownika, wykonującego zadania koordynatora.

Dodatkowo proponuje się także rozważenie opracowania procedury kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze oraz procedurę dochodzenia świadczeń alimentacyjnych, uwzględniającą ustalenia dokonane z radcą prawnym. Powyższe dokumenty przyczyniłyby się do lepszej organizacji pracy, a w konsekwencji do podniesienia efektywności działań.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod numerem 3/2017 w dniach 3, 5, 6, 10, 12, 16 października 2017 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się Dyrektorowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, zgłosić do niego zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, o którym mowa powyżej, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od otrzymania stanowiska, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Ponadto wskazuje się, iż zgodnie z art.198 ust.1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny: *kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10.000 zł.*